

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053
Тел/факс: (+38 044) 4862878, 4862841, 4862812, 4863070, 4862883
E-mail: info@auc.org.ua www.auc.org.ua

№ 5-55

від «17 » січня 2020 року

**Міністерство соціальної
політики України**

Про погодження проекту акта

Асоціація міст України розглянула проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги на непрофесійній основі», надісланий на погодження Мінсоцполітики листом від 09.01.2020 № 200/0/2-20/61, (далі – проект Постанови) та повідомляє.

Проектом Постанови затверджується Порядок призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі (далі – Порядок).

1. Пунктом 3 проекту Постанови установлюється, що фізичним особам, які надають соціальні послуги, щомісячні компенсаційні виплати, призначені відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 № 558, проводяться до дати призначення таким фізичним особам іншої виплати на догляд, установленої законодавством, або до 31 грудня 2022 року. Зазначена норма не відповідає Закону України «Про соціальні послуги» та потребує додаткових видатків з місцевих бюджетів. Відповідно до статті 142 Конституції України витрати органів місцевого самоврядування, що винikли внаслідок рішень органів державної влади, компенсиуються державою.

Пропонуємо передбачити, що фізичним особам, які надають соціальні послуги, щомісячна компенсація, призначена відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 № 558, за рішенням органу, яку її призначив, може продовжувати виплачуватись до дати призначення іншої виплати на догляд, установленої законодавством.

2. Абзацом першим пункту 2 Порядку передбачено, що компенсація призначається і виплачується структурним підрозділом з питань соціального захисту населення районної, районної у містах Києві та Севастополі державної адміністрації,

виконавчого органу міської ради міста обласного значення, а також виконавчого органу сільської, селищної, міської ради об'єднаної територіальної громади (далі – ОТГ). Зазначаємо, що відповідно до статті 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи. Analogом структурних підрозділів соцзахисту райдержадміністрацій (далі – РДА) є виконавчі органи сільських, селищних, міських рад. Також, відповідно до частини другої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» міські ради можуть наділяти виконавчі органи районних у містах рад окремими повноваженнями, в тому числі у сфері соціального захисту населення.

Тому, з урахуванням чинного законодавства пропонуємо у пункті 2 Порядку слова «виконавчого органу міської ради міста обласного значення, а також виконавчого органу сільської, селищної, міської ради об'єднаної територіальної громади» замінити словами «виконавчим органом міської міста обласного значення, районної в місті (у разі створення) ради, сільської, селищної міської ради об'єднаної територіальної громади».

Також, пропонуємо по тексту Порядку слова «виконавчий комітет» замінити словами «виконавчий орган» у відповідних відмінках.

3. Абзацом другим пункту 2 Порядку передбачено, що у разі відсутності в ОТГ органу соцзахисту призначення і виплата компенсації може проводитись іншим органом соцзахисту згідно з договором про співробітництво територіальних громад. Зазначаємо, що відповідно до Закону України «Про співробітництво територіальних громад» районна рада та РДА не є об'єктами співробітництва. На сьогодні в більшості випадків на території ОТГ призначення і виплата компенсації здійснюють РДА. Це пов'язано з тим, що у виконавчих органів рад ОТГ відсутня електронна взаємодія з Пенсійним фондом України та Державною податковою службою України. Оскільки вищезазначена взаємодія на сьогодні лише напрацьовується, пропонуємо абзац другий пункту 2 Порядку викласти в такій редакції:

«Органи місцевого самоврядування можуть передати повноваження з призначення і виплати компенсації іншому органу місцевого самоврядування або органу державної влади відповідно до чинного законодавства за умови передачі відповідних фінансових ресурсів».

4. Пунктом 3 Порядку передбачено, що розмір компенсації обчислюється, виходячи від розміру прожитковим мінімуму, установленим законом на 1 січня відповідного року. В той же час, пунктом 11 Порядку передбачено перерахунок компенсації у разі затвердження нового прожиткового мінімуму, а органи соцзахисту проводять перерахунок раніше призначеної компенсації з місяця встановлення нового розміру прожиткового мінімуму. Звертаємо увагу, що відповідно до Закону України

«Про Державний бюджет України на 2020 рік» розмір прожиткового мінімуму установлюється тричі в рік: 1 січня, 1 липня та 1 грудня.

На думку АМУ пункти 3 та 11 Порядку створюють правову колізію. З логіки Порядку випливає, якщо громадянин звернувся за призначенням компенсації у липні, то вона розраховуються за січневим прожитковим мінімумом і перераховуються лише у грудні. В той же час якщо громадянин звернувся у лютому, то вона розраховуються за січневим прожитковим мінімумом і перераховуються і у липні, і у грудні. Тобто, вищезазначені громадяни отримуватимуть різну компенсацію у липні-листопаді, що створює соціальну несправедливість. Пропонуємо пункти 3 та 11 Порядку привести у відповідність один одному.

5. Пунктом 4 Порядку передбачено, що до складу сім'ї фізичної особи, яка звертається за призначенням компенсації, не включаються особи, яким надаються соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі. У такому випадку, якщо сім'я складається з двох осіб (особа, яка надає послуги і особа, яка отримує послуги), то компенсація за догляд може досягати 2027 грн в місяць, що в 6 разів більше ніж компенсація, передбачена Урядовою постановою № 558. У такому випадку зазначене призведе до додаткових видатків з місцевих бюджетів та змінює сутність соціальних послуг: соціальна послуга фактично змінюється соціальною допомогою з місцевого бюджету. Пропонуємо:

- до складу сім'ї фізичної особи, яка звертається за призначенням компенсації включити осіб, яким надаються соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі;
- надати право органам державної влади та органам місцевого самоврядування, які виплачують компенсацію, самостійно встановлювати мінімальний розмір компенсацій та виключати деякі категорії громадян із складу сімей фізичних осіб, які звертається за призначенням компенсації.

6. З логіки пункту 4 Порядку випливає, що баба/дід не може здійснювати догляд за внуками, а внуки не можуть здійснювати догляд за ними. Відповідно до частини шостої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» догляд на непрофесійній основі може здійснюватись за членами своєї сім'ї, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права і обов'язки. Виходячи з частин другої та третьої статті 2 та частини другої статті 3 Сімейного кодексу України до складу сім'ї можуть також входити баба, дід, прабаба, прадід, внуки, правнуки, рідні брати та сестри, мачуха, вітчим та падчерка, пасинок, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права і обов'язки. На сьогодні часто вищезазначені члени сім'ї надають соціальні послуги на догляд та, відповідно, отримують компенсацію.

Пропонуємо передбачити, що вищезазначені члени сім'ї, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права і обов'язки, можуть

також здійснювати догляд та включити їх до складу сім'ї фізичної особи, яка звертається за призначенням компенсації.

7. Пунктом 6 Порядку визначено перелік документів, які подає фізична особа для отримання відповідної компенсації. З врахуванням практики здійснення виплат органами соцзахисту пропонуємо:

1) Доповнити перелік документів:

- висновком лікарської комісії медичного закладу, який підтверджує можливість надання соціальних послуг фізичною особою на непрофесійній основі;
- відомостями щодо неотримання фізичною особою компенсації за зареєстрованим місцем проживання (до моменту налагодження електронної взаємодії між відповідними органами);
- заявю про згоду особи, яка буде отримувати соціальні послуги, або її законного представника на отримання соціальних послуг.

2) Передбачити, що форми заяв про надання компенсації, про перерахування коштів із зазначенням рахунка в установі банку затверджуються Мінсоцполітики.

3) Узгодити перелік документів, які можуть подаватись в електронній формі (підпункт 2 пункту 6) із тими, які подаються в паперовій формі (підпункт 1 пункту 6).

8. Пунктом 6 Порядку передбачено якщо заява із пакетом документів надсилається поштою, днем подання заяви вважається дата відправлення, зазначена на поштовому штемпелі. Пунктом 12 Порядку передбачено, що рішення про призначення або непризначення компенсації приймається протягом 10 днів з дати подання документів. На думку АМУ такі норми ставлять органи соцзахисту у залежність до роботи поштового оператора. Не зрозуміло що робити у випадку недоставки поштового повідомлення вчасно або доставки його у терміни, які не дозволяють вчасно опрацювати заяву. Пропонуємо передбачити, що днем подання заяви поштою вважається дата отримання органом соцзахисту відповідного поштового відправлення.

Пропонуємо в пункті 6 Порядку слова «відправлення, зазначена на поштовому штемпелі» замінити словами «отримання структурним підрозділом відповідного поштового відправлення».

9. Пунктом 9 Порядку передбачено, що за місяць до закінчення строку виплати компенсації орган соцзахисту у письмовій формі попереджує фізичну особу про причину припинення виплати. По-перше, така норма призведе до значного навантаження на працівників органів соцзахисту для контролю відповідного терміну. По-друге, фізичній особі, яка отримує компенсацію, надається повідомлення з зазначенням термінів початку та закінчення строків її виплати. Тобто, вона ознайомлена із строком закінчення виплати. Тому, пропонуємо абзац п'ятий порядку виключити.

10. Пунктом 10 Порядку визначені причини припинення виплати компенсації. З врахуванням практики здійснення виплат органами соцзахисту пропонуємо доповнити причини припинення виплати компенсації наступними:

- у разі надходження заяви від особи, яка надає/отримує соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі;
- у разі не подання документів, що свідчать про проходження особою з інвалідністю І групи чергового переогляду в органах медико-соціальної експертизи або дитиною з інвалідністю – огляду лікарсько-консультаційними комісіями;
- якщо отримувачем компенсації приховано або подано недостовірні дані, що вплинуло на встановлення права на призначення компенсації та визначення її розміру і внаслідок чого було надміру виплачено кошти;
- інші обставини, які унеможливлюють подальше надання/отримання соціальних послуг.

11. Пунктом 10 Порядку передбачено, що виплата компенсації припиняється у разі перебування фізичної особи за межами України понад 10 календарних днів. Якщо фізична особа перебуває поза межами України менше ніж 10 календарних днів - виплата компенсації тимчасово припиняється. В той же час не зрозуміло як отримувати органу соцзахисту інформацію про виїзд такої особи за кордон. На сьогодні відсутня взаємодія з Державною міграційною службою України (далі – ДМС). Пропонуємо в Порядку передбачити зазначену взаємодію та порядок передачі органами соцзахисту списків осіб, які надають соціальні послуги, з догляду з метою контролю їх перетину кордону.

12. Абзацом десятим пункту 10 Порядку передбачено, що у разі виникнення обставин, внаслідок яких припиняється догляд, виплата компенсації припиняється з місяця, що настає за тим, у якому сталися обставини. В той же час, абзацом третім пункту 14 Порядку передбачено, що сума компенсації, що нарахована фізичній особі та залишилася недоотриманою у зв'язку з її смертю, виплачується за весь період по день смерті. Тобто, зазначені норми створюють правову колізію у зв'язку зі встановленням різних часових рамок. Пропонуємо пункти 9 та 14 Порядку привести у відповідність один одному.

13. Порядком не визначено умови, при яких компенсація не буде призначатись, що приведе до неефективного та надмірного використання коштів державного та місцевих бюджетів. Вважаємо за доцільне, зокрема, передбачити норми, аналогічні нормам в Урядовій № 558, а саме, що компенсація не призначається:

1) фізичним особам, які надають соціальні послуги громадянам, яким призначено:

державну соціальну допомогу на догляд відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю» або надбавку на догляд до державної соціальної допомоги згідно із

Законом України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю»;

надбавку на догляд або державну соціальну допомогу на догляд відповідно до Законів України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про пенсійне забезпечення», «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»;

відшкодування витрат на надання послуг по догляду відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працевздатності»;

2) фізичним особам, які надають соціальні послуги і отримують допомогу на догляд відповідно до Закону України «Про психіатричну допомогу»;

3) фізичним особам, які надають соціальні послуги на платній або на професійній основі;

4) самозайнятим особам;

5) фізичним особам, які проходять альтернативну (невійськову) службу.

Враховуючи вищезазначене, Асоціація міст України погоджує проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги на непрофесійній основі» із зауваженнями.

Виконавчий директор Асоціації

О. В. Слобожан